

Dosarul nr. 2rac-282/2021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (A.Ciubotaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M.Guzun, A.Malîi, I.Dutca)

ÎNCHEIERE

24 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan

Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului depus de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Levdra” împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 30 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 18 februarie 2020, SRL „Levdra” a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Calea Ferată din Moldova”, solicitând, conform cererii de concretizare a cerințelor din 3 iunie 2020 (vol. I, f.d. 135-136), încasarea datoriei de 2 823 005,89 de lei, a dobânzii de întârziere calculate pentru perioada 1 ianuarie 2019 - 3 iunie 2020 în sumă de 951 369,31 de lei și a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat în sumă de 50 000 lei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că la 9 august 2018 a încheiat cu ÎS „Calea Ferată din Moldova” (cumpărător) contractul de vânzare-cumpărare nr. 2563/IV/2018.

Conform pct. 2.1 din contract, vânzătorul și-a asumat obligația de a vinde bunurile, iar cumpărătorul de a recepționa și achita bunurile prevăzute în specificația din anexa nr.1 (Sabot de frână).

Conform pct. 3.1 din contract, livrarea bunurilor se efectuează în baza cererilor preventive de la cumpărător în termen de 30 zile calendaristice, din data primirii de către vânzător a cererii-comandă de la cumpărător.

Conform pct. 3.4 din contract, data livrării bunurilor se consideră data indicată în factura fiscală, semnată de către reprezentanții împuterniciți ai ambelor părți, în cazul în care nu se constată obiecții, bunurile livrate se consideră acceptate.

La 12 iunie 2019 SRL „Levdra” și ÎS „Calea Ferată din Moldova” au încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 3010/IV/2019.

Potrivit pct. 2.1. din contract, vânzătorul și-a asumat obligația de a vinde bunurile, iar cumpărătorul de a recepționa și achita bunurile prevăzute în specificația din anexa nr.1 (Ulei Monograd).

Conform pct. 3.1 din contract, livrarea bunurilor se efectuează conform comenzilor prelabile, înaintate de cumpărător și coordonate cu vânzătorul, livrările vor avea loc de la data de 17 iunie 2018 – 17 septembrie 2019.

Conform pct. 3.4 din contract, data livrării bunurilor se consideră data indicată în factura fiscală.

La 1 august 2019 SRL „Levdra” și ÎS „Calea Ferată din Moldova” au încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. 3033/IV/2019.

Conform pct. 2.1 din contract, vânzătorul și-a asumat obligația de a vinde bunurile, iar cumpărătorul de a recepționa și achita bunurile prevăzute în specificația din anexa nr.1 (Ulei Monograd).

Conform pct. 3.1 din contract, livrarea bunurilor se efectuează conform comenzilor prelabile înaintate de cumpărător și coordonate cu vânzătorul, livrările vor avea loc de la data de 1 august 2019 – 1 octombrie 2019.

Conform pct. 3.4. din contract, data livrării bunurilor se consideră data indicată în factura fiscală.

Astfel, compania SRL „Levdra” a relatat că în baza contractelor menționate supra a livrat, iar ÎS „Calea Ferată din Moldova” a recepționat, bunuri în cantitatea și la prețul indicat în facturi fiscale.

În pofida prevederilor legale și ale contractelor încheiate, în special pct. 4.3 și 4.4, care prevăd că plata pentru bunurile livrate se va efectua în lei moldovenești, în termen de până la 60 zile calendaristice după semnarea facturii fiscale, plata se consideră efectuată după creditarea contului vânzătorului cu suma aferentă facturilor emise, compania pârâtă ÎS „Calea Ferată din Moldova”, chiar după recepționarea bunurilor livrate și după semnarea facturilor fiscale, refuză să achite prețul acestora, acumulând o datorie în mărime de 2 823 005,89 de lei, ce se confirmă prin facturile fiscale și actul de verificare privind decontările reciproce.

A menționat că conform dispozițiilor art. 942 din Codul civil, pentru perioada 1 ianuarie 2019 - 3 iunie 2020 compania pârâtă urmează să achite în contul SRL „Levdra” dobânzi de întârziere în sumă totală de 951 369,31 de lei.

Prin hotărârea din 4 iunie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Levdra” împotriva ÎS „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată. S-a încasat de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în contul SRL „Levdra”, datoria contractuală în sumă de 2 823 005,89 de lei, suma de 951 369,31 de lei cu titlu de dobândă de întârziere și 50 000 lei taxa de stat.

Prin decizia din 3 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins, din lipsă de temeii, apelul declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova” și s-a menținut hotărârea din 4 iunie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 25 ianuarie 2021, ÎS „Calea Ferată din Moldova” a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 3 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 4 iunie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea SRL „Levdra” să fie respinsă integral.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 31 martie 2021 s-a admis recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”. S-a casat decizia din 3 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în partea prin care s-a menținut hotărârea din 4 iunie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a încasat suma de 951 369,31 de lei cu titlu de dobândă de întârziere.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Levdra” împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea casată, s-a trimis spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În rest, decizia din 3 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău în partea, prin care s-a încasat de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în contul SRL „Levdra” datoria contractuală în sumă de 2 823 005,89 de lei și taxa de stat în sumă de 50 000 lei, a fost menținută.

Prin decizia din 30 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova”. S-a modificat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 04 iunie 2020, în partea încasării dobânzii de întârziere, cu micșorarea sumei încasate cu titlu de dobândă de întârziere de la 951 369,31 lei la suma de 647 404,32 lei. În partea încasării datoriei în sumă de 2 823 005,89 lei și a taxei de stat în sumă de 50 000 lei, hotărârea primei instanțe s-a menținut prin decizia Curții de Apel din 03 noiembrie 2020 și decizia Curții Supreme de Justiție din 31 martie 2021.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat că potrivit art.39 din Legea pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova nr. 1125-XV din 13 iunie 2002, dispozițiile art.942-945 din Codul civil, introduse prin Legea nr.133/2018, se aplică, începând cu 1 martie 2019, și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 1 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 1 martie 2019.

Respectiv, dispozițiile art.942 din Codul civil modernizat, se aplică pentru întârzierile ce continuă începând cu 1 martie 2019, iar pentru perioada anterioară de întârziere, până la 1 martie 2019, se aplică vechile prevederi ce reglementează dobânda de întârziere, stipulate la art. 619 din Codul civil în redacția în vigoare până la republicare.

În conformitate cu art. 602 alin. (1) și (2) din Codul civil, (în vigoare până la 01.03.2019) în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat, astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Prevederi similare se conțin și în art.934 alin.(1) Cod civil, (în redacția nouă) care statuiază că, creditorul are dreptul la despăgubiri pentru întregul prejudiciu cauzat prin neexecutarea obligației, cu excepția cazului în care debitorul demonstrează că neexecutarea este justificată.

În conformitate cu art. 619 alin. (1), (2) din Codul civil (în redacția până la 01.03.2019), obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă

legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus. În cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Potrivit art. 585 Codul civil (în redacția pînă la 01.03.2019) în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobîndă, se plătește o dobîndă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

În conformitate cu art. 942 alin. (1) și (2) Codul civil (în vigoare după 01.03.2019) în cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobîndă de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin.(2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale. (2) Rata dobînzii de întîrziere este egală cu rata prevăzută la art.874 plus 5 puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau 9 puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă înainte de scadență obligația pecuniară era purtătoare de dobîndă prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întîrziere, creditorul poate înlocui rata prevăzută la art.874 cu rata dobînzii prevăzute de contract.

Prin urmare, dobânda de întîrziere, reprezintă o modalitate de despăgubire pentru întîrzierea executării obligațiilor pecuniare, considerându-se că are loc folosirea mijloacelor financiare străine. Or, executarea tardivă a obligației pecuniare cauzează inevitabil prejudicii creditorului, prejudicii ce urmează a fi reparate de debitor, indiferent de motivul întîrzierii.

După cum s-a stabilit prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, datoria ÎS „Calea Ferată din Moldova” față de SC „Levdra” SRL rezultată din contractul de vânzare-cumpărare nr.2563/IV/2018 din 09 august 2018, (f.d.7-10, Vol.I), contractul de vânzare-cumpărare nr.3010/IV/2019 din 12 iunie 2019, (f.d.12-15, Vol.I) și contractul de vânzare-cumpărare nr.3033/IV/2019 din 01 august 2019, constituie suma de 2823005,89 lei.

Conform punctelor 4.3 din contractele de vânzare-cumpărare încheiate de SRL „Levdra” și ÎS „Calea Ferată din Moldova”, plata pentru bunurile livrate urma să fie efectuată în termen de 60 zile calendaristice, separat, după semnarea fiecărei din facturile fiscale eliberate.

Instanța de apel a relatat că, potrivit calculului desfășurat, prezentat de SC „Levdra” SRL, pentru perioada 04.01.2019-03.11.2020, cu luarea în considerare a achitărilor efectuate precum și a datei de la care obligația de plată a devenit scadență, dobânda de întîrziere constituie suma de 647 404,32 lei.

La 04 octombrie 2021 ÎS „Calea Ferată din Moldova” a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat eronat legea și anume la examinarea cauzei au omis aplicarea art. 965 din Codul Civil al RM și eronat au dispus încasarea din contul Î.S. „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SC „Levdra” SRL a dobînzii de întîrziere în sumă de 951369,31 lei.

Or, prin prisma art. 965 din Codul Civil al RM, stingerea obligației denotă încetarea raporturilor juridice dintre subiecte, care în urma stingerii obligației pierd drepturile subiective și obligațiunile ce constituie esența raporturilor juridice obligaționale.

Astfel, odată cu stingerea ei, obligația încetează de a mai exista și participanții la ea nu mai sînt legați prin acele drepturi și obligații care rezultau anterior din această obligație. Prin urmare, creditorul nu mai are dreptul să prezinte debitorului oarecare creanțe, bazîndu-se pe această obligație, iar la rîndul său părțile nu mai poartă răspundere conform acesteia și ele nu pot recesiona drepturile și obligațiile sale în modul stabilit terțelor persoane.

S-a invocat că deși în cererea de apel ÎS „Calea Ferată din Moldova” a punctat asupra neaplicării normelor de drept material și interpretării eronate a legii și anume a art. 942 și art. 965 din Codul civil al RM, instanța de apel, nu a verificat și nu s-a pronunțat asupra acestor argumente.

Recurentul ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu au avut parte de un proces echitabil, deoarece instanța de apel nu a motivat decizia adoptată în același timp, recurentul a fost privat de dreptul de a fi auzit de către instanța de apel, or argumentele ÎS „Calea Ferată din Moldova” privind netemeinicia pretențiilor înaintate de intimat nu au fost examinate efectiv de către instanța de apel.

Conform art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 30 iunie 2021. Decizia din 30 iunie 2021 a instanței de apel a fost expediată participanților la proces la 30 iulie 2021 (f.d.121), iar la 03 august 2021 ÎS „Calea Ferată din Moldova” a recepționat-o (f.d.126).

Prin urmare, cererea de recurs declarată la 04 octombrie 2012, se consideră depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin notificarea din 20 octombrie 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimatului copia recursului și a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Examinînd temeiurile recursului completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În conformitate cu art.432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a

normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurent nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt. Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de ÎS „Calea Ferată din Moldova”.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Nina Vascan

Iurie Bejenaru